

VISION EGÅDALEN

NATUR OG OPLEVELSER TIL HELE AARHUS

FORORD

Formålet med Vision Egådal er, at give Aarhus Byråd de bedste forudsætninger for at træffe beslutning om Egådalens fremtidige anvendelse.

I det nordlige Aarhus bor i runde tal 100.000 indbyggere - og det er et område med kraftig befolkningsvækst. Bl.a. områder i Risskov, Nye og bebyggelserne i Lisbjerg er eksempler herpå. Egådal kan skabe de frilufts- og idrætsmuligheder, der er en væsentlig del af det gode liv.

Egådal rummer i øjeblikket flere muligheder for natur- og kulturoplevelser, men disse fremtræder fragmenteret. Dertil kommer store infrastrukturanlæg (motorveje, letbane), som forstærker denne fragmentering. Der mangler stier og adgangsveje for at Egådal som helhed kan være det grønne og blå åndehul i det nordlige Aarhus. Kort sagt en helhedsplan, som samtænker de eksisterende anlæg med de muligheder området rummer. Der er store potentialer.

Derfor har de 6 fællesråd, som repræsenterer områderne i Egådal, og Møllerup Golf Club i samarbejde med NIRAS udarbejdet Vision Egådal. Vi sætter fokus på, at området kan blive en fantastisk oplevelsesoase, hvor landskab, historie, natur og kultur kan være med til at skabe fællesskab og oplevelser for hele Aarhus.

Egåen udspringer ved Geding Sø/Kasted mose og løber ud i Aarhusbugten ved Åkrogen. Tænk sig, hvis der var stiforbindelser, så man kunne gå, løbe, ride, eller cykle på kryds og tværs hele vejen.

Vision Egådal peger på 5 indsatser:

- › De varierede landskaber
- › Naturbeskyttelse og genopretning
- › Rekreative forbindelser
- › Aktiviteter og samlingssteder
- › Stedbundne fortællinger

Vision Egådal giver politikerne den bedste mulighed for at træffe beslutninger om en grøn og blå kile i det nordlige

Aarhus. Visionen er helt i tråd med de kommunale ønsker om at skabe sammenhængende naturbånd og behovet for en række klimatilpasninger. Der er således en enestående og aktuel mulighed for at skabe synergi mellem nødvendige vandreguleringer og skabelse af et attraktivt og sammenhængende natur- og fritidsområde.

Men der skal handles nu:

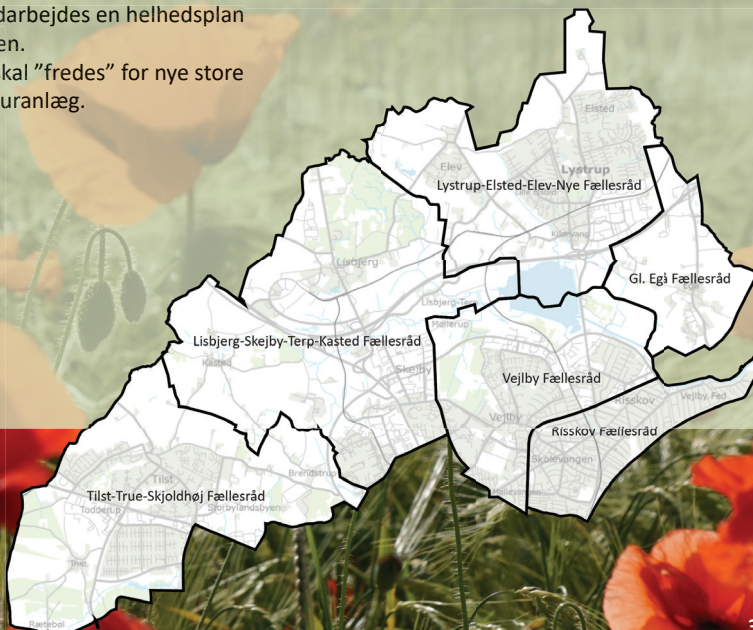
- › Vision Egådalen skal indarbejdes i Kommuneplan 2025.
- › Der skal udarbejdes en helhedsplan for Egådalen.
- › Egådalen skal "fredes" for nye store infrastrukturanlæg.

Visionsplanen er udarbejdet af:

- › Tilst-True-Skjoldhøj Fællesråd
- › Lisbjerg-Skejby-Terp-Kasted Fællesråd
- › Møllerup Golf Club
- › Lystrup-Elsted-Elev-Nye Fællesråd
- › Gl. Egå Fællesråd
- › Vejlbj Fællesråd
- › Risskov Fællesråd

I samarbejde med:

NIRÅS

EGÅDALEN

VISION

Med udgangspunkt i Egådalens smukke landskab og kvaliteter, ønsker vi at skabe et sammenhængende og tilgængeligt område med bynær natur, samt udvikle rammer og muligheder for naturoplevelser til gavn for over 100.000 borgere langs Egådalen i Aarhus' nordlige bydele.

INDSATSER

De forskelligartede landskaber

Tiltag og udvikling skal ske med afsæt i områdets forskelligartede landskabstyper.

Naturbeskyttelse og genopretning

Der skal være balance i naturbeskyttelse- og naturbenyttelse og arbejdes for naturgenopretning og drikkevandsbeskyttelse.

Rekreative forbindelser

Egådalen skal bindes sammen med stiforløb der understøtter både korte og lange ruter.

Aktiviteter og samlingssteder

Rammer for naturnære- og friluftsoplevelser skal understøttes.

Stedbundne fortællinger

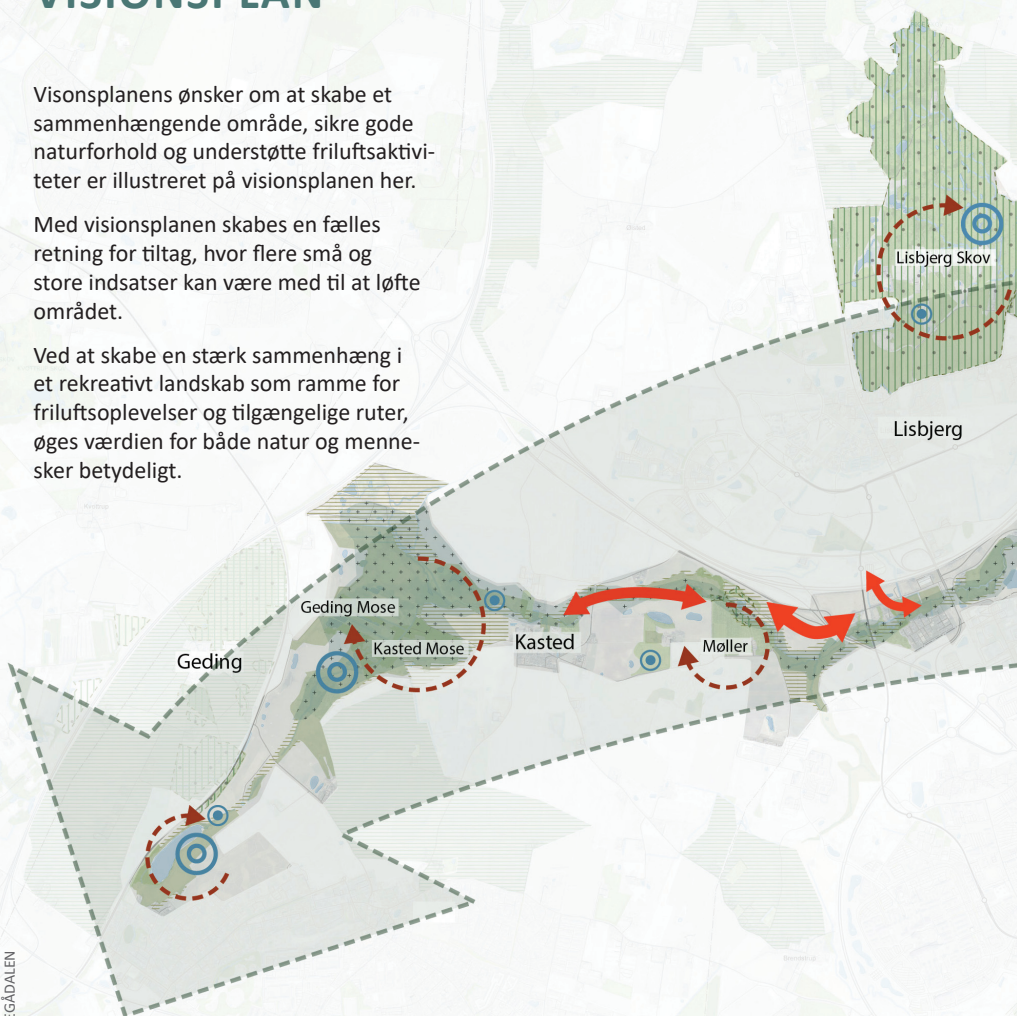
Områdets unikke fortællinger og kulturarv skal formidles for at højne oplevelserne i Egådalen.

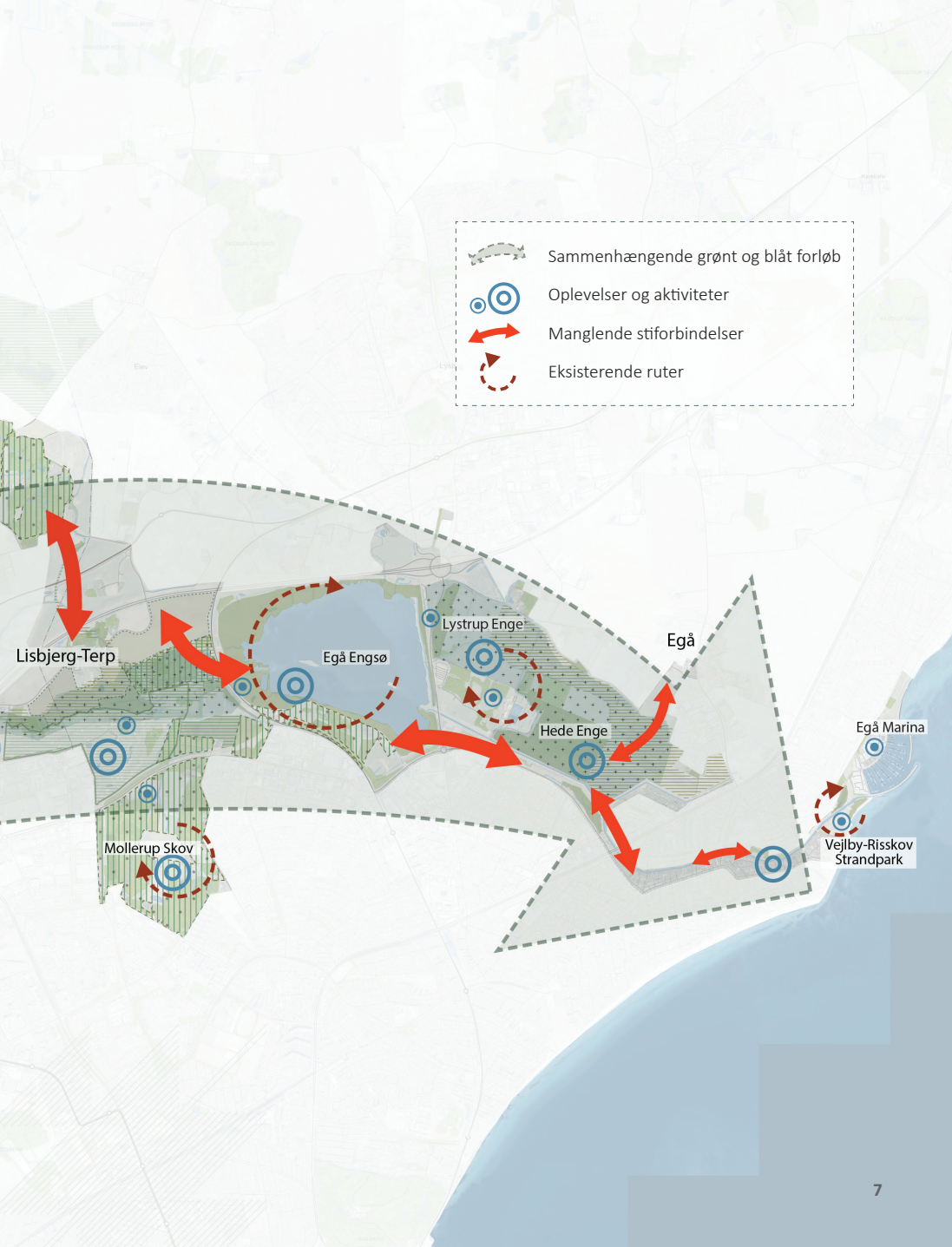
VISIONSPLAN

Visionsplanens ønsker om at skabe et sammenhængende område, sikre gode naturforhold og understøtte friluftslivsaktiviteter er illustreret på visionsplanen her.

Med visionsplanen skabes en fælles retning for tiltag, hvor flere små og store indsatser kan være med til at løfte området.

Ved at skabe en stærk sammenhæng i et rekreativt landskab som ramme for friluftsoplevelser og tilgængelige ruter, øges værdien for både natur og mennesker betydeligt.

Sammenhængende grønt og blå forløb

Oplevelser og aktiviteter

Manglende stiftorbindelser

Eksisterende ruter

Lisbjerg-Terp

Egå Engsø

Lystrup Enge

Egå

Hede Enge

Egå Marina

Møllerup Skov

Vejlbj-Risskov
Strandpark

INDSATS

DE FORSKELLIGARTEDE LANDSKABER

Egådalen strækker sig ca. 11 km gennem en række forskelligartede landskaber.

Egådalen er skabt gennem millioner af år under meget omskiftelige istider og dramatiske naturkræfter. Istidernes gletsjere og smeltevand har, frem til afslutningen af seneste istid for ca. 15.000 år siden, dannet Egåen og Egådalens nuværende

geologiske daltype, som betegnes en tunneldal.

Landskabernes individuelle karakter bør understøttes endnu mere i en kommende planlægning, som modspil til de store infrastrukturelle anlæg, der er markante i området, samt for at fremme den blå-grønne sammenhæng.

Lisbjerg Skov

Lisbjerg

1
STORBAKKET
LANDSKAB

Geding Mose

Kasted Mose

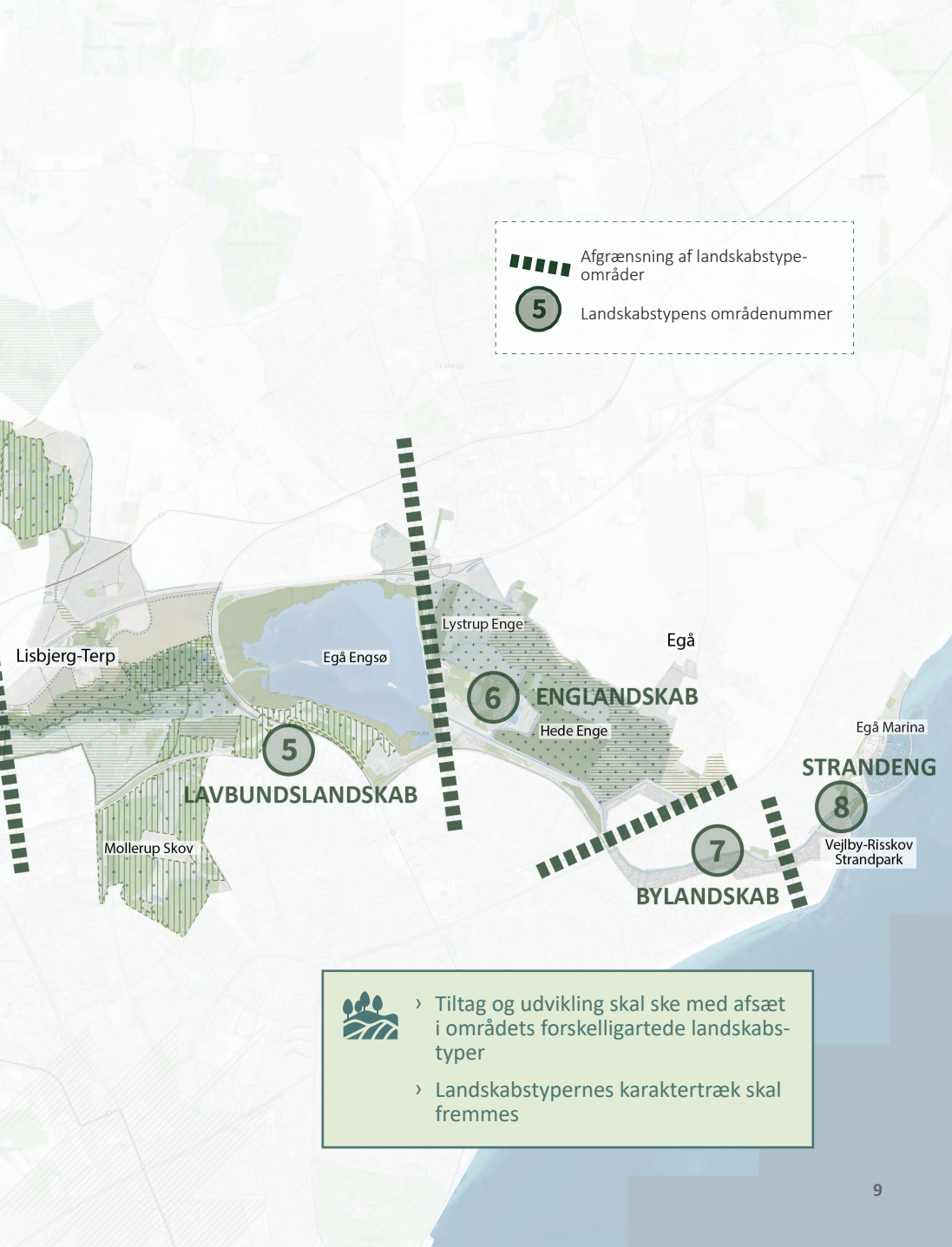
2
LAVMOSE

Kasted

TUNNELDAL

3
Møller

4
LANDBRUGS-
LANDSKAB

Afgrænsning af landskabstype-områder

Landskabstypens områdenummer

Lisbjerg-Terp

Egå Engsø

Lystrup Enge

Egå

Egå Marina

Møllerup Skov

ENGLandskab

Hede Enge

STRANDENG

Vejlby-Risskov Strandpark

LAVBUNDSLandskab

BYLandskab

- › Tiltag og udvikling skal ske med afsæt i områdets forskelligartede landskabstyper
- › Landskabstypernes karaktertræk skal fremmes

1 Storbakket landskab ved Egåens udspring

En sammenhængende række af højt placerede bakker (storbakket landskab) forløber på hver side af en meget bred ådal. Dalskråningerne ned mod den brede dalsænkning til selve Egåen i bunden af dalen forekommer ikke så stejle, men er dog ret kuperede.

2 Lavmose ved Kasted Mose

Mosearealet ved Kasted Mose karakteriseres som en lavmose, hvor tilførslen af vand overvejende er fra grundvand og er suppleret med gennemløbet fra Egåen.

3 Stejl tunneldal langs Egådalen

Her opleves tunneldalen i sin reneste og mest markante form. På denne strækning løber vandet i selve Egåen med den største faldhøjde pr. løbende meter samtidig med, at dalsiderne står skarpt og tunnelagtigt med de stejleste dalsider. Mod nordvest ses en særlig geologisk forekomst blandt østjyske tunneldale i form af Kasted Ås, som er en afgrænset, men markant og relativ langstrakt "bakkekam".

4 Landbrugslandskab langs Egåens bredder

Landskabet sydøst for Ny Mølle og frem til Møllerup Golf Club er præget af landbrugsarealer, dog suppleret af småskove, krat og frodige læhegn samt en større kolonihaveforening. Denne del af Egådalen er dog domineret af betydelige trafikkanlæg og højspændingsledninger.

5 Lavbundslandskab, tidligere fjordbund ved Egå Engsø

Landskabet udgjorde for ca. 15.000 år siden den inderste del af daværende saltvandsfjord (Lystrup Fjord) med direkte forbindelse til Aarhusbugten. I dag er Egå Engsø det dominerende landskabselement i området.

6 Englandskab, Lystrup Enge og Gl. Egå Enge

Landskabstypen med hedeenge består af et samlet, lavtliggende engareal, som kun delvis har været opdyrket, da jordbundsforholdene har været næringsfattige pga. tidligere sandet fjordbund og dermed har været vanskelige at dyrke landbrugsafgrøder på.

7 Fedet i Risskov og bylandskab

Dette lavtliggende parcelhusområde er opført på de dengang eksisterende strandvolde, krumoder, hedearealer og småøer, der gennem de seneste århundreder er blevet tilført fra vandringer af sand langs Risskovs sydlige kyststrækning, tilført som bundsediment fra Egåen og tilført jord ifm. byggemodning og udstykning af Fedet til parcelhusområde.

8 Strandeng ved Vejlbj-Risskov Strandpark

Strandengen ved Vejlbj-Risskov-Strandpark (Åkrogen) er præget af havets nærhed med højt saltindhold og gentagne oversvømmelser ved kraftige vinterstorme. Bliver strandengen ikke afgræsset, kan der udvikles strandsump med bl.a. højt voksende tagrør.

INDSATS

NATURBESKYTTELSE OG GENOPRETNING

Egådalens variationer med både skov, åløb, søer, enge og vådområder rummer en stor mangfoldighed af natur, som man skal værne om og beskytte.

Der er stort potentiale for spændende naturoplevelser i Egådalene - både eksisterende og fremtidige.

Ved etablering af stier og gangbroer, kan man sikre at færdsel sker på naturens præmisser, mens naturoplevelserne styrkes og tillader oplevelser helt tæt på.

Omkring Egådalene er flere skove, herunder den store Lisbjerg Skov og Møllerup Skov. Store områder omkring ådalen er desuden udpeget som skovrejsningsområder, og ved Geding er et større skovrejsningsprojekt i gang.

Tidens klimaudfordringer med oversvømmede områder og højtstående grundvand er udfordrende, både for de omkringliggende byområder og landbrugs- og fritidsområder i Egådalene. Løsninger af klimaudfordringerne kan bidrage positivt til naturoplevelser og dyreliv i Egådalene i forbindelse med

Wissen EGÅDALEN

12

Fugleliv i Kasted Mose ©NIRAS

Egå Engsø set fra østsiden ©NIRAS

etablering af vådområder og indtænkning af vandhåndtering i udformningen af nye projekter i området, såsom en udvidelse af Mollerup Golf Club og etablering af et vådområde ved Lystrup Enge.

- › Naturforholdende skal beskyttes
- › Naturoplevelserne skal styrkes via tilgængelighed
- › Klimaudfordringer skal indtænkes i projekter og bidrage positivt til naturforhold og oplevelser

Planteliv i Egådalen ©NIRAS

Geding Sø set fra sydsiden mod nordvest ©Hans Christiansen

Aarhus Kommune er ved at afklare, hvordan Hede Enge bedst kan holde på store vandmasser, så Lystrup og Risskov undgår oversvømmelser. Kommunen kigger også på, hvordan engene kan blive et bedre naturområde for områdets borgere.

Området rummer stort potentiale for at etablere et unikt naturområde, der belyser og håndterer de klimatiske udfordringer på interessant vis.

Her kan eksempelvis skabes spændende stiforløb, der via gangbroer

hæver sig over de lavtliggende områder, der til tider er våde, samt skifter karakter alt afhængig af vejrets påvirkning. Samtidig friholdes terræn til dyr- og planteliv, som kan trives uforstyrret i området, der kan driftes som naturpleje.

Dette vil give mulighed for at tage på oplevelse i et varierende og foranderligt landskab i en bymæssig sammenhæng, og med vand som både læringselement og rammesættende for naturoplevelsen.

INDSATS

REKREATIVE FORBINDELSER

Egådalen rummer mange gode ruter og stier, men det skal sikres, at de kan anvendes i sammenhæng.

Egådalen rummer potentiale for at skabe et sammenhængende stiforløb gennem det ca. 11 km lange dalstøg.

Stierne i området mangler i dag forbindelser mellem hinanden, og der er brug for at lukke hullerne i stinettet. Der er både tale om behov for stier i større områder samt helt små tiltag, der kan skabe en stor forskel.

Stierne skal både danne rammer for vandre- cykel og rideture og give adgang til gode natur- og kulturoplevelser.

For at skabe oplevelser til et bredt publikum, er det vigtigt både at sikre korte og lange ruter. Oplevelserne kan varieres ved at planlægge ruter, der kan kombineres på tværs af hinanden.

Det er vigtigt at sikre gode adgangsforhold til ruterne og placering af tilknyttede faciliteter såsom toiletter, vandposter og borde/bænke.

Lisbjerg Skov

Lisbjerg

Geding

Geding Mose

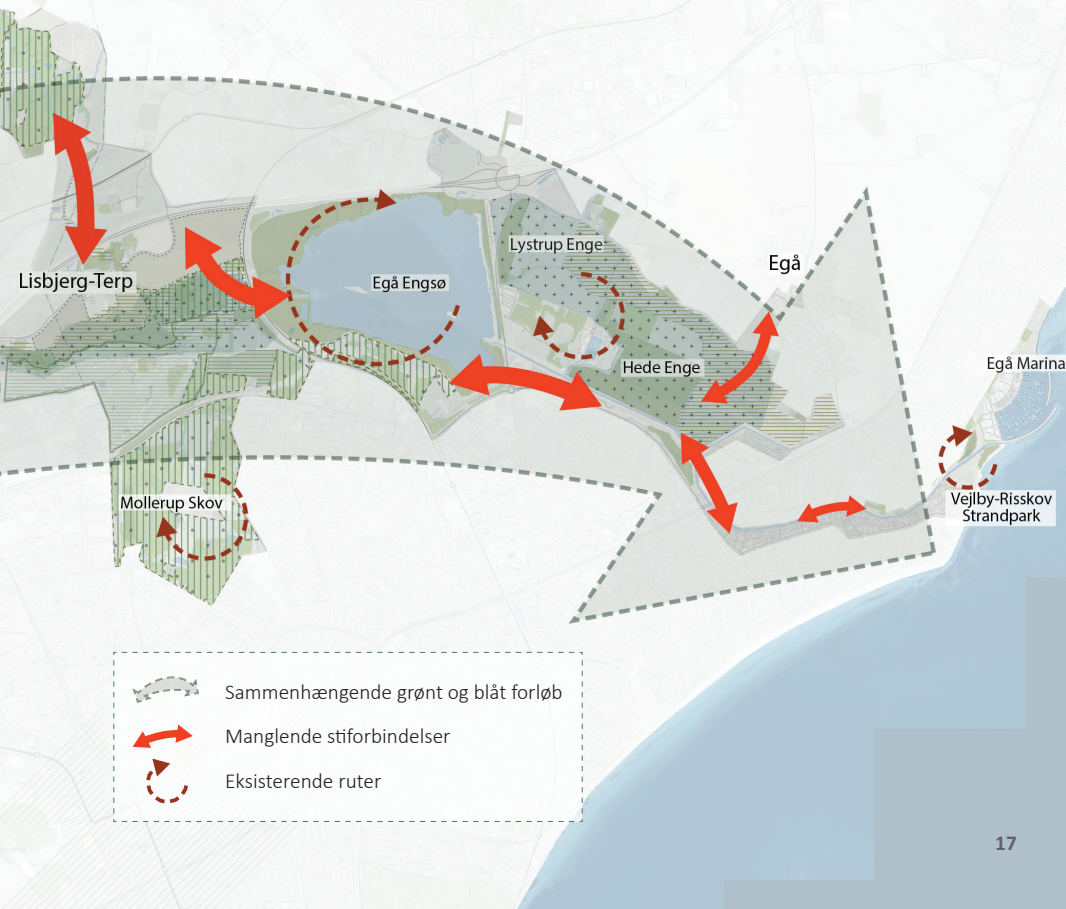
Kasted Mose

Kasted

Møller

- › Skabe sammenhængende forbindelse gennem hele området ved at lukke hullerne i stinettet.
- › Sikre en variation af både korte og lange ruter, der kan kombineres på tværs af hinanden.

Sammenhængende grønt og blåt forløb

Manglende stiforbindelser

Eksisterende ruter

Variation i stiernes karakter kan medvirke til at højne oplevelsen. Eksempelvis kan stier etableret på gangbroer give adgang over vådområder og skabe en særlig oplevelse af naturforholdene som her ved Eskelunden (venstre) eller ved Ørslev Kloster (nedenfor).

Flere steder er allerede gode stiforbindelser som eksempelvis under Grenåbanen ved Egå Engsø, men der er behov for at forbinde flere af de eksisterende stier.

Omkring Søftenvej, vest for Humlehaven, er der huller i stinettet, der kan lukkes ved relativt korte strækninger af nye stier.

Den gamle Søftenvej ender blindt, og mangler forbindelse til stierne syd for den nye omlægning af Søftenvej.

Ligeledes mangles en forbindelse op til stien, der løber langs letbanen og går hen over den gamle Søftenvej.

Det er visionsplanens ambition, at skabe et sammenhængende stisystem gennem hele ådalen.

På Egåens strækning fra Hede Enge til Brovej, er det i dag kun muligt at færdes langs åen i delstrækninger. Nye stier og ruter kan sikre et sammenhængende forløb.

Privat område ved Tømmergrunden ©NIRAS

Sti langs nordsiden af Egåen ©NIRAS

INDSATS

AKTIVITETER OG SAMLINGSSTEDER

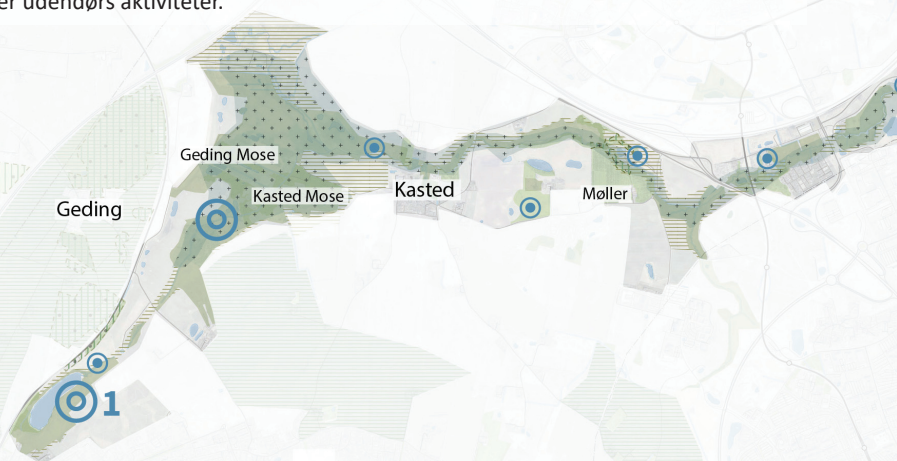
Gode rammer for friluftsliv er alfa omega for både naturoplevelser, foreningsliv og folkesundhed.

Egådalen rummer allerede aktivitetsmuligheder såsom fugletårn, golfklub, cykeludlejning, fodboldgolf mv. foruden de mange naturoplevelser.

Der er et stort potentiale i at forbedre forholdene for de friluftsbaserede foreninger i området, så rammerne følger med det voksende befolkningstal og de tendenser vi siden coronaen har set, hvor flere søger udendørs aktiviteter.

Gennem planlægning på tværs af visionsplanens indsatsområder kan vi sikre, at kommende faciliteter etableres for både et bredere publikum og med gavn for natur og landskab. Eksempelvis kan man indtænke naturgenopretning, stiforbindelser og dobbeltudnyttelse når nye anlæg etableres.

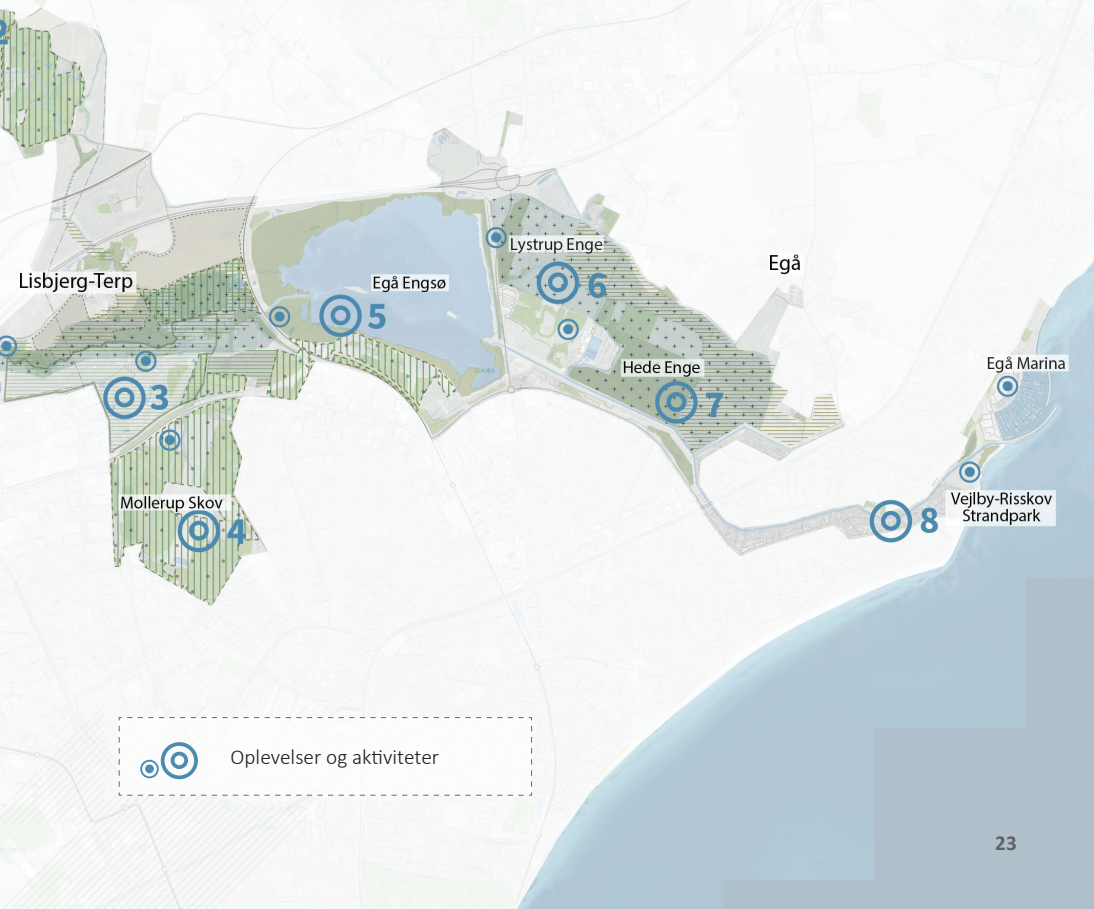
Ved Møllerup Golf Club er, som eksempel derpå, bygningerne kaldet "Peters Gård" som golfklubben arbejder for at omdanne og åbne op for andre foreninger til brug som klublokaler.

› Bedre faciliteter til foreningslivet

› Fokus på natur og forbedringer for et bredere publikum

Oplevelser og aktiviteter

1 Geding Sø/Kasted Mose

Ved Egådalens udspring i det storbakkede landskab ved Geding og Kasted By, ligger et 30 hektar stort moseområde, Kasted Mose. Mosen er rig på plante- og dyreliv og her er gode muligheder for vandreture gennem området via stier og gangbroer. Området er et af de vigtigste indvindingsområder for drikkevand i Aarhus Kommune.

2 Lisbjerg Skov

Skoven består af to skove - den mere end 100 år gamle skov mod nord og den nyere etablerede mod syd frem til Elevvej. Skoven indskrives i et jernalderlandskab, hvor gamle træer og skovsøer veksler med lysåbent natur. Her er gode udendørsfaciliteter til både vandreture, ophold, leg og overnatning.

3 Mollerup Golf Club

Mollerup Golf Club er en veletableret golfklub der råder over en 18-hullers golfbane samt øvrige baner og gode faciliteter som bl.a. golfbutik. Klubben har selskabslokaler og café som er åbent for alle. Endvidere er klubben medlem af Lisbjerg, Skejby, Terp og Kasted fællesråd.

Klubben har ønsket om at udvide den eksisterende 18-hullersbane mod nord som en multifunktionel golfbane. På den måde øges den rekreative oplevelse og giver værdi til alle friluft- og naturinteresserede.

4 Mollerup Skov

Den 101 hektar store skov, blev etableret i 1993-95 med 212.000 træer hvoraf de 183.000 er bøg og eg. Mollerup Skov er placeret bynært og er således til stor glæde og nytte for borgere fra nær og fjern. Her er både hundeskov og opholdsfaciliteter der byder på mange naturoplevelser.

5 Egå Engsø

Søen er anlagt i 2006 på et tidligere landbrugsareal og har en udstrækning på ca. 100 hektar. Søen er rig på fugle- og planteliv og omkranses af en ca. 5 km lang rute som byder på mange natur-, lege- og opholdsmuligheder. Bl.a. findes her et udkigstårn hvorfra Egådalens facinerende fugleliv og udstrækning fra vest til øst kan iagttages.

6 Lystrup Enge

Området øst for Lystrupvej domineres i dag af tekniske anlæg som genbrugsstation og rensningsanlæg. Mellem de to anlæg er der etableret et bakkelandskab på en tidligere losseplads. Idag benyttes dele af området til forskellige aktiviteter, men kan med fordel udvikles til et større aktivitetsområde med flere forbindelser der kobler sig til stedet.

7 Egå Enge

I forlængelse af Lystrup Enge, kobler Egå Enge (Hede Enge) sig til området og løber ned til Grenåvej. Området har tidligere været landbrugsområde. I dag er området hjemsted for et rigt dyreliv. Stedet rummer landskabelige kiler og indkigslinjer til bl.a. Egå Kirke. Stedet rummer et stort rekreativt potentiale, men mangler dog et bedre stisystem for at gøre området tilgængeligt og attraktivt.

8 Fedet og Risskov

Den sidste del af Egåen løber gennem et urbant landskab inden den munder ud i Aarhusbugten syd for Egå Marina. I dag findes en smal rekreativ forbindelse fra Grenåvej frem til Brovej. Fra Brovej og frem til udløbet, eksisterer der en forbindelse med gang- og cykelsti.

Mollerup Golf Club har gennem mange år haft et ønske om at udvide golfbanen med 9 ekstra huller - en såkaldt sløjfe. Den eksisterende golfbane er under pres, både i kraft af et stigende medlemstal, hvormed det er svært at få spilletid, samt fra klimaudfordringer da golfbanen er lavtliggende, og store dele af banen ofte er oversvømmet.

I forbindelse med udvidelse af golfbanen er det et ønske at skabe en bane, der er til gavn for flere mennesker end klubbens medlemmer, samt at afsætte store arealer til naturforbedring.

Ved at indtænke naturlige lavninger og fremtidige klimaforhold skabes en golfbane i pagt med omgivelserne. Der kan indtænkes vådområder og ved mindre terrænbearbejdninger sikres afledning og tilbageholdelse af regnvandet samt permanente vandhuller.

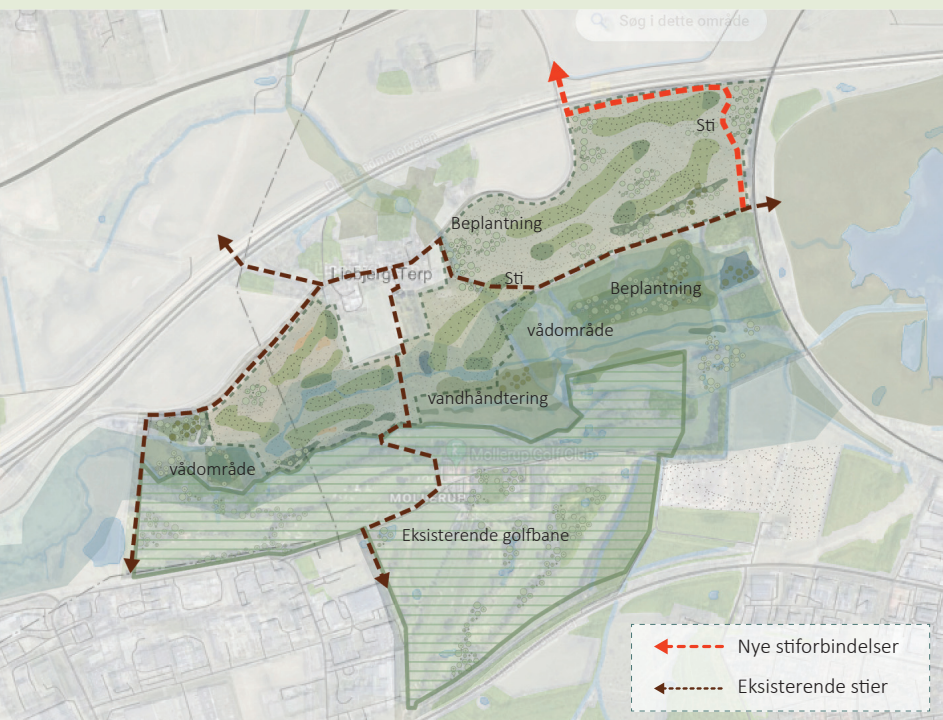
De eksisterende landbrugsarealer omdannes til områder med vekslende natur. Der skabes større mellemrum mellem golfbanens huller, så store dele af området reserveres til natur og der gives plads til sikre stiforløb gennem området.

Golfbanens udvidelse skal ske ud fra følgende principper:

- › Den nye sløjfe skal medvirke til at øge kvaliteterne i området – ikke kun for golfklubben, men for lokalområdet som helhed.
- › Hullerne skal anlægges, så det er muligt med den størst mulige sikkerhed at indpasse andre funktioner i området.
- › Det skal være en oplevelse at bevæge sig i 'det nye område' såvel i forhold til golfspillet som til andre udendørs aktiviteter.
- › Naturen skal tilgodeses med biologisk mangfoldighed, gode udsigtsmuligheder og store uberørte naturområder, der medvirker til at skabe naturoplevelser.
- › Der skal etableres gode og sikre stiforbindelser i og gennem området. Her kan bl.a. nævnes Kirkestien, en ny hjerteststi/motionssti, natursti med informationstavler samt stiforbindelse fra Nye til Egå Engsø.
- › Faciliteterne i Mollerup Golf Club (klubhus, restaurant mv.) skal udvikles som et attraktivt aktivitets- og mødested i Egådalén.

Eksempler på aktiviteter i det nye område:

- › Naturnære gåture, cykling, jogging og ridning
- › Guidede naturvandringer
- › Græssende dyr (køer og får)
- › Picnicområder
- › Legeplads
- › Shelterpladser
- › Friluftaktiviteter fx: bueskydning, cykelcrossbane, frisbeegolf, fodboldgolf og drageflyvning
- › Kulturelle arrangementer fx koncerter, opera og teater
- › Skiløb om vinteren

INDSATS STEDBUNDNE FORTÆLLINGER

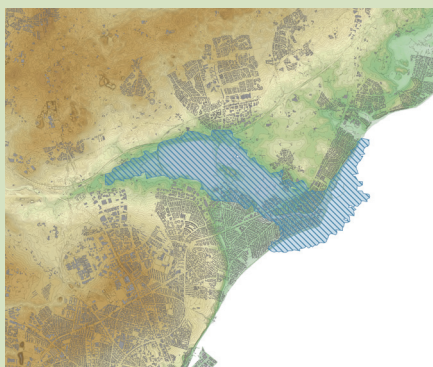
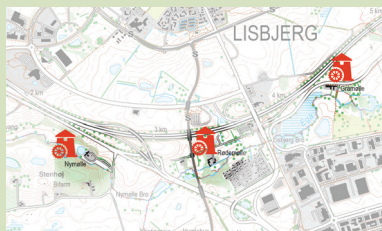
Oplysninger om landskab, natur, historie og geologi styrker både oplevelser og tilknytning til området.

Egådalen er opstået over millioner af år og rummer mange fortællinger om både geologiske og kulturhistoriske spor. Vi ønsker i endnu højere grad, at fremhæve og formidle de stedbundne fortællinger.

Følgende er bare et lille udpluk af de mange spændende historier, der er i området.

De 3 møller

Langs Egåen ligger tre møller, der rummer på spændende historier om datidens erhverv og agerbrug.

Geologiske og historiske spor

Egådalen er delvis gammel fjordbund. Kortet viser fjordens udbredelse i stenalderen.

Via markeringer, ruter og skilte, kan fjordens historiske spor formidles.

Egåstenen ©Erik Moltke

Egåstenen

En runesten fra ca. 970-1020 fundet i et stengærde i landsbyen Egå. Inskriptionen, der er skrevet på olddansk og med runer fra vikingetiden, lyder: "Alfkel og hans sønner rejste denne sten efter deres frænde Manne, som var "landbestyrer" hos Keld den norske."

Stenhøj

Stenhøj er det højeste punkt på åsen med 52 m. over havet. Områdets højdepunkter kan fremhæves og udsigtspunkter etableres.

Gråmølle Bro

Gråmølle Bro er en af ganske få stenbroer i Aarhus-området og fungerede i 1700-tallet som lokal møllevej til Gråmølle over Egåen.

Gråmølle Bro ©Wolfgang Weißschädel

HVORDAN KOMMER VI VIDERE?

Vision Egådalen er hermed en kraftig opfordring til Aarhus Byråd fra fællesrådene langs Egådalen:

- › Det er nu, der skal vedtages en helhedsplan i kommunalt regi, som sikrer en sammenhængende, tilgængelig og forpligtende udvikling for hele Egådalen – integreret i Kommuneplan 2025 og koordineret med klimatilpasningsprojekter.
- › Det er nu, det skal sikres, at eventuelle nye infrastrukturprojekter i Egådalen ikke vil komme i vejen for en virkeliggørelse af visionen.
- › Det er nu, der skal udarbejdes et mere konkret projekt, med henblik på at søge støtte fra fonde og andre mulige bidragsydere til realisering af dele/etaper eller hele visionen.

**De involverede seks
fællesråd og Mollerup
Golf Club deltager
gerne i en kontinuerlig
proces, der kan føre
til opfyldelse af Vision
Egådalen.**

For- og bagside: Dronefoto af Egådalen taget vest for
Gedding sø i retning mod øst ©Lars Christiansen